

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

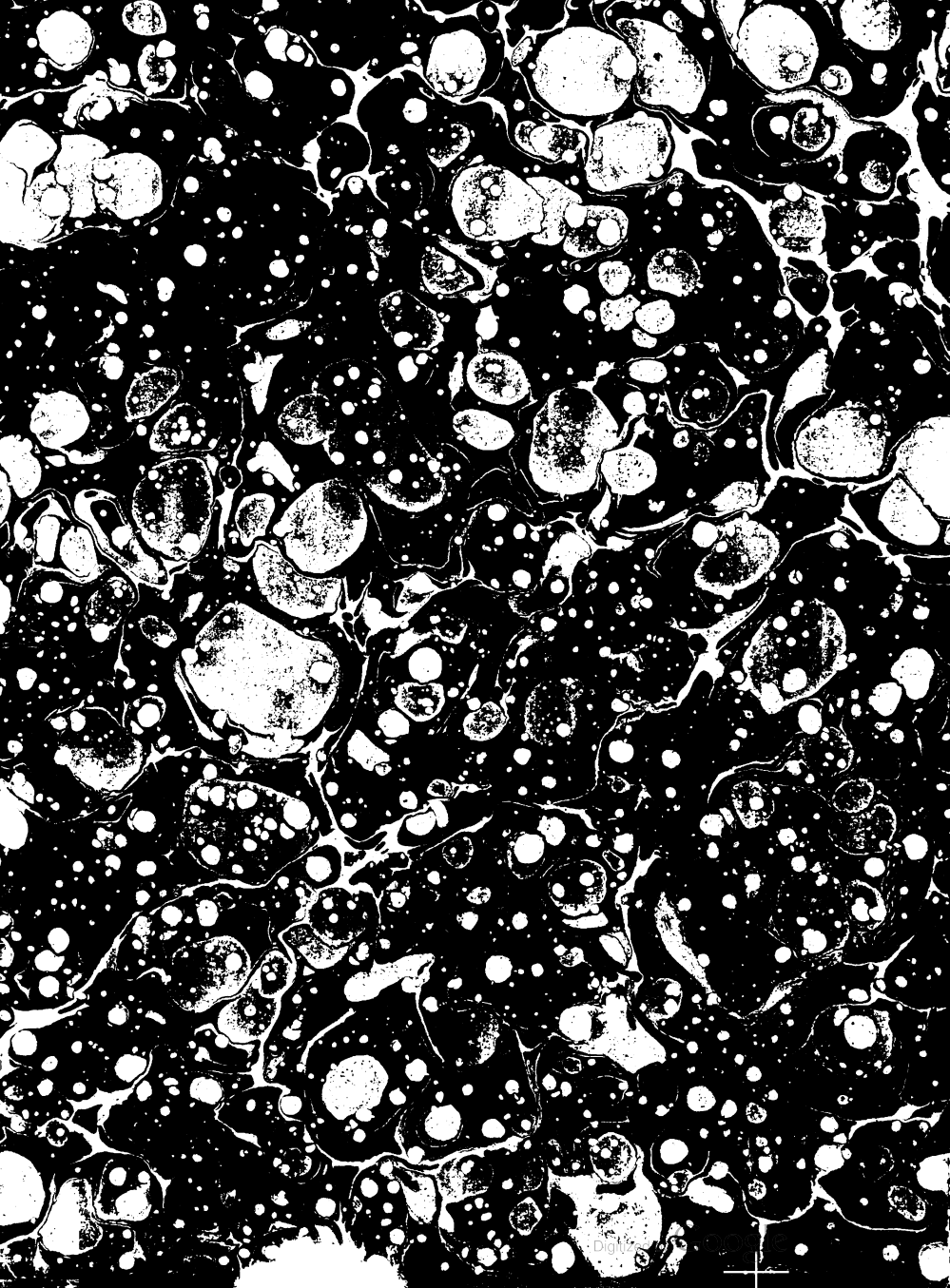
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

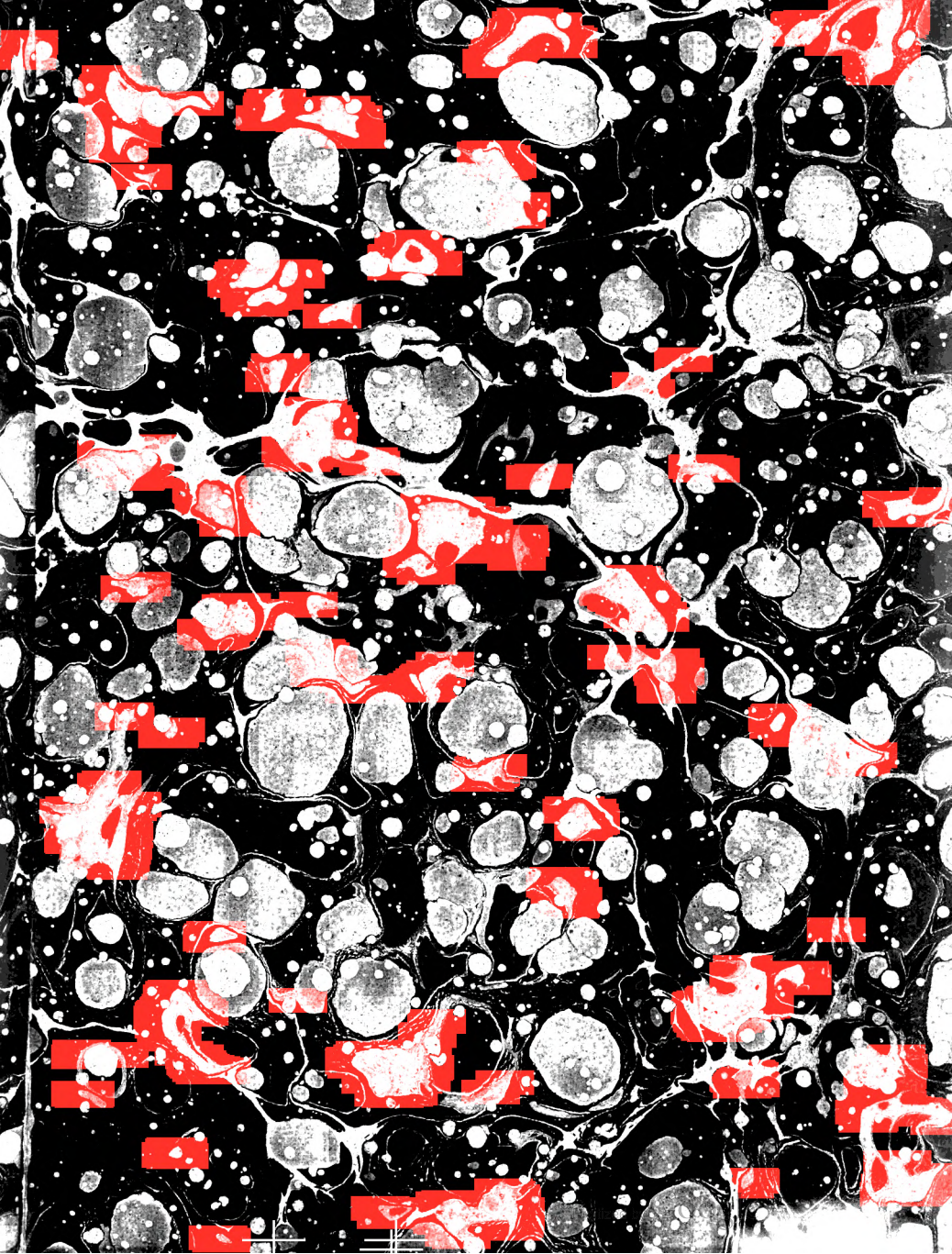
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

K Netherlands. U. P. 111.

8179. aa 34.

Bafuyne des Oorloghs;

Ofte

Maerschouwinghe / aen de Vereenichde Nederlanden / dat de selvige in den Oorloge met den Coningh van Spaen- gien moeten Continueren.

Ghefelt door een Oprecht Lief-hebber der selver Landen.

Gedruckt voor Pieter Walschaert, Anno 1625.

Waerschouwinghe

Aen de Vereenichde Ne-
derlandtsche Provincien / dat deselve
inden Oorloghe / met den Coningh van Spaen-
gien moeten continueren.

Die cloecke/wijse / oft verstandige
Politiquen / Insonderheyt haer verstaende op
den staet der Vereenichde Nederlanden / ende haere
querelle ofte twist die sy hebben met den Coningh
van Spaengien/haren gheswozen ende doodelijcken
Opand / sullen gaerne niet mijn bekennen / Dat den gheseyde Co-
ningh van Spaengien niet en sal aflaten/de voornoemde Nederlan-
den te vervolghen/soo met openbare Oorloghe / als heymelijcke pra-
ctijken/ tot dat hy die wederom onder syn ghehoorsaemheyt sal heb-
ben ghebracht/ ofte dat hy absolut Meester vande selve zy; Welver-
staende dat soo wijt syn Resolutie/ Doornemen ofte Intentie direct/
ofte dat sulcx hy hem ende synen Raedt onberanderlijck is besloten.
Het welcke hy niet onse ooghen claerlijck sien/ende met onse handen
levendich conuenen tasten/soo verre hy maer deselve slaen / op de oor-
saken die hem daer toe dwinghen / op de Raetslieden die hem daer toe
raden / op de groote middelen die hem daer toe werden gefourniert.
Ende ten laetsten op de veelvuldighe occasien die hy daer toe eens-
deels inder daet heeft/als hem wijsers inbeelt te hebben/ Al-
le het welcke ich soo cortelijck sal specificeren als mijn moghelijck
sal zijn.

De oorsaken zijn thien, namentlijck :

Vraeck ofte Vraeckgiericheyt, om hem aen deselve Nederlanden
te dighen/over 't groot onghelijck / dat hy meent van haer hem aen-
ghedaen te zijn / Denwelcke soo afsghelijck / schrikelijck / wredeelijc/
onmenselijck ende barbaris sal zijn / soo verre hy tot sin voornemen
comt / Dat men hem welc ghewoont sal comen binden / gheen
2 2

tozmenten ghenoech bedencken / noch Galghen/ Stakers / Straken/
Putten/ etc. ghenoech sal comen maken/omme de Inwoonders der
selver Landen te dooden of omme te brengen/ ende alsoo sijn wraec-
gierich haert watte stillen ofte te versadighen/ Jae het is seker ende
warachtich/ Dat alsoo mede de Oude/ Krancke/ Swanghere/ende
Kraem-vrouwen/ mitsgaders de jonghe Dochters/ kinderen / ende
oude grijsse Vrouwen/ als mede de Dooden in de graven / en siecken
op haer Bedden niet en sullen werden verschoont / ende dat hy veel
duysendt zielen in Ellende / Ballingschap ende nae sijn Silber-
mijnen sal senden / oock een onghelooflijck ghetal tot arme slaven
maecken sal.

2 Haet, Nijt, Toorn, en Gramschap, Die in hem soo groot is over
deselve Nederlanden/ofte hare Inwoonders / dat die van Keyzers/
Coningen/ Vorsten/ Princen/ Heeren/ Potentaten/ Pausen/ Cardina-
len/ Bisschoppen/ Prelaten / Priesters en andere staten van Men-
schen sinder vrienden en Onderdanen / Mitsgaders door menich-
vuldighe ootmoedighe Suplicatien, en Remonstrantien derselver Lan-
den selfs aen hem ghedaen / niet heeft connen wech ghenomen ofte
gestilt werden. Ende dat/ om dat deselve Nederlanden Hare
Privilegien/die sy veel hondert jaren hadden ghehad/ (die hy oock
gezworen had te maintenireren ende te vermeerderen/ veel mijs pet di-
rectelijck ofte indirectelijck daer tegens te attenteren) / niet onder
de voet van hem twilke vertreden hebben/tot haerder eeuwige schan-
de ende schade / jae gheheelen ondergagh. Item om dat deselve
hem hebben belet geen Coninckryck vande Nederlanden te maken/
teghens den Aert ende Nature vande Landen. Item dat deselve
niet hebben ghewilt datmen de Spaensche Natie daerinne/door ha-
re Ingeboornen soude favoriseren. Item datse niet en hebben be-
geert datmen door alle deselve heerlijcke en schoone Landen de nieu-
we/ghenactiserde/onghehoorde/Daepsche/Spaensche en Dupvel-
sche Inquisitie soude oprichten ende int werck stellen. Item dat
deselve oock niet en hebben willen verhooren/ datmen de voozname-
ste Adelijcke personen derselver Landen naer't leven stont/ jae
schandelijck/moozadelijck/en teghens alle billichheyt om het leven
bracht. Item dat die oock niet hebben connen liiden datmen de
goede ghemeente van dien onschuldich/ buuten alle recht en reden
aen Galgen ophingh/aen Staken sette/ op Stakers leyde/ levendich
verbrande/heymelijck vermoorde/verbront/voort wylighde / ofte
met andere diergelijcke pachtjequen met duysenden ombracht / oock
een onghelooffelijck ghetal haer goederen confisqueerden / ende up
de Landen verjoegh / al onder pretext van Religie ofte sijne Placca-
ten overghetreden te hebben. Item om dat de vooznamen Neder-

landen / Daer datter gheen hoop van versoeninghe of reconciliatie meer voer handen was / de Wapenen in handen genomen / ende met rebenen hem verstoten / verswozen / ofte niet waerdich haer Heer langher te zijn hebben verclaert. Item om dat deselve Nederlanden tot behoudeniſſe van haer leven oock haerder Vrouwen / Kinderen / Vader / Moeder / Sisters / Broeders en andere Bloet-vrienden / Mitsgaders haerder Privilegien / Vypheden / Gerechtigheden / tijtelijcke middelen / Voorts van haere toeghelaten welghesondeerde Vyphet van Conſcientie / aenghenomen en ingheſtelde openbaere exercitie der Waere Chriſtelijcke Gereformeerde Religie / ende wat hier boven meer is gheſeyt / haer onversaeghdelijck / cloeckmoedelijck / ofte ſtantbaſtelijck teghens alle ſijn ghewelt / liſticheyt ende bedroch veel jaren lanck met Godes hulpe hebben gedefendeert ende beſchermt / gelijck als deselve reghenwoordich noch doen / Eynelijck om dat deselve Nederlanden hem niet alleenelijck dese laetste vijftich jaren hinderlijck zijn geweest int bevoederen ſijnder geïmagineerde Monarchie ; Maer oock dat deselve Provintien / ofte de trouwe voerſtaenders van dien / veel andere Coningen / Princen / ende Potentaten voer hem trouwelijck hebben gewaerſchout / ende van tijt tot tijt ſorghvuldelijck vermaent / voer dien Wolk oock blijtich te waerken.

3. Hovaerdij en opgheblasentheyt die hem wijs maect ofte inblaest / dat hy alle ſijn Eer / Reſpect en Reputatie / by alle Coningen / Princen / Heeren / Potentaten ende gheleerden teenemael heeft verſozen / ofte dat ſijn Heplijge Majesteit grootelijck / jae op het hoochste blijft gequetſt / ſoo langhe hy deselve Nederlanden niet wederom tot ghehoorſaemheyt heeft gebracht / ofte met ghewelt overwonnen. Item dat de groothet van Spaengien niet can ofte behoort te lijden / dat eenich Land / ofte Stadt onder ſijn Croon ofte Heerſchappij liggende / haer heeft by ghemaeckt / ſijn ghehoorſaemheyt afghelept / verwozen / ende ſulcx met de Wapenen Ridderlijck gedefendeert / of dat deselve noch ſtantbaſtich daerinne continueert.

4. Giericheyt die in hem niet is te verſaden / ſoo omme niet alleenelijck het ghetal ſijnder Coninckrijcken / Landen / Steden en Volkcken te vermeerderen / Maer oock mede ſijn authoriteit / digniteit / ende jaerlijckſche Incomſten / in al het welcke hy alreede alle Coninghen des Werelts hadde te boven gaet / Dese ſijne onbeſchofte / ongeregelde / heſche ende vermaledeijde giericheyt van / ſoeckt hy te verſadigen met de conquiſte vande voerſ. Nederlanden / zijn de volſchoone Steden / Vlecken en Dorpen / treffelijck van middelen / overbloedich van rijckdom / ende rijck van konſtighe en machtighe Burgerij ofte Inwoonders.

5 Eergiericheyt ofte Sucht tot de Monarchie der gantscher Christenheyt, daer mede hy nu al ober de hondert jaren zwangher heeft ghegast/die hem van God/soo hy hem selken ydelijck inbeelt / ende vande loghenachtighe loose/liftighe ende opzuerige Jesupten/de alderstijfste sekte der Pauselijcke ofte Ante-Christische Stoel van Roomen) is toeghelept/ Omme dan daer toe te gheraecken / hy eerst ende vooz al Meester moet zijn vande Nederlanden / omme sinen Stoel van Oorloghe tot dien eynde aldaer te planten/ende met hulpe derselver de omleggende Coninckrijcken/als Vranckryck, Engeland, Schotland, Yrlant, Denemarcken, Sweden, Noorwegen, Mitsgaders Duytslant ende Oost-lant bequamelijck te vermeersteren / waerinne hy niet bedrogghen is / want de gheseyde Nederlanden overwoonnen ofte onder sijn ghehoorzsaemheyt zijnde/salt hem clepne konst zijn/al le de vooz3. Coninckrijcken ende Landen te bemachtigen/ende dien volghens tot sijn booznemen te gheraken / waer upt dan wel naecktelijck en claerlijck is af te nemen ofte te considereren/ om wat reden dat hy deselve Nederlanden/soo ghemeldich dese laetste veertich ofte vijftich jaren lanch heeft aengetast en becright. Ende dat de Coninghen van Vranckryck en groot Britaigne, Mitsgaders andere Potentaten met groote redenen deselve assisteren.

6 Hartneckicheyt en Opstinaetheyt, die hem soo heeft beseten ofte inghenomen / dat hy niet can / noch mach eenich begonnen werck/booznamentlijck een openbare Oorloghe quiteren ofte verlaten / of sijne genomen resolutie daerinne veranderen / al soude hy alle sijne West-Indische inkomsten die veel en groot zijn / Mitsgaders alle sijne Onderdanen daerinne consumeren ofte bederven / ja al soude hy de gantsche Christenheyt daer vooz ontroeren / prejudiceren en overhoop wapen / sijn eyghen Croon en Leven daer hy opsetten/ende veel grooter en treffelijcker occasien daer vooz voozhy gaen ofte versumpen / ghelijck als men claerlijck heeft ghesien inden vorighe Oorloghe/die hy met de vooz3. Nederlanden vooz den Treves heeft gheboert / in ofte hy den welcke hy ober de thien duysent tonnen gouts / ende ober de twaelf mael hondert duysent Menschen heeft gheconsumeert/sonder de vooz3. Nederlanden eenichsints te krencken/ Behalven dat hy ontrent de vijftich jaren tijts daer mede heeft doorghebracht / ende daerinne met die middelen ende dat Volck veel groote en treffelijcke conquesten versump / als van de Coninckrijcken van Ierusalem ende Tunis, Mitsgaders andere Landen en Volckeren/op de welcke hy soo wel actie pretendeert te hebben / als op de Beumeerde Dominien / ja als men deselve Nederlanden mitsgaders haren Oorloghe wel sekerelijck vooziet / soo salmen behinden dese drie dinghen meer als waerachtich te zijn.

En

Ten eersten/ Dat de voozsz. Nederlanden van tijt tot tijt ghedurende haer Oorloghe/aen Macht, Ryckdom, Kryck-Overken, Officieren, Soldaten, Ingenieurs, Landen, Steden, Forten, Ghemeenten, Advocaters in Practicque van Oorloghe, Trafique, Zeevaert, Konsten en Welvaert seer zijn toeghenomen/ende dat deselve niet verschepte Coningen, Princen, Vorsten, Heeren, Republiquen, en Steden goede ende vaste Verbonden hebben ghemaect/tot haerder bescherminge/ Als mede dat haere Steden seer zijn vergroot en versterct/e pathick soek dat haer Land beter en vaster ghesloten/ende met stercker Frontier-plaetsen beset is.

Ten tweeden/ dat daer en teghen den Coningh van Spaengien merckelijck is verswacht/ ofte afgenomen/ soo aen Landen/ Steden/ Incomissen/ Zeevaert/ Trafique/ als in sijn Eer en Reputatie.

Ten verden/ dat het onmoghelijck is (Menschelijcker wijsen van spreken) vooz den Coningh de voozsz. Grunierde Nederlanden niet ghewelt te vermeerderen/ ofte te verwinnen / soo langhe deselve te samen in goede eendracht/ by den anderen blijvende/ malsanderen assisteren/ ofte vooz onderlinghe questie niet over hoop vallen / ghelijck hier achter breder sal blijcken.

Dit alles nu/ is den Coningh van Spaengien ende sijnen raet soo wel bekent als de Nederlanden ofte haere voozstaenders selve/ effen wel continueert hy haer te berijghen / waer uyt van claerlijck is af te nemen/ Hoe seer dat de Velsche en Heydensche Passie der Opfinaetheyt ende Hartneckicheyt sijn Ziel / hart ende ghebeente heeft voozgheten en doozknaeght.

Tyrannij ende Bloetdorsticheyt, welcke Passie hem van binnen soo seer heeft verhit en verbrant/ dat hy ghenootsaecht is / vooz alle Dorpen/ Landen en Boecken des Werelts te loopen / het hier van Oneenicheyt en Oorloghe daer te warpen/ op te blasen/ende ghestadich te doen vanden/ omme alsoo sijn bloet-dorsticheyt met het bloet dat in deselve Oorloghen vergoten wert/ te laeven ende te stillen. Hoe dan die Oorloghen Wreeder/ Grootter/ ende cruelder zijn / hoe deselve hem aenghenamer zijn/ Dese sijne verdoemelijcke bloet-dorsticheyt ende Tyrannijche Nature (omme dewelcke soek te contenten/ hy soo veel hondert duysent zielen in West-Indien / by onser Vadersentijt/ heeft omghebracht) haert dwinght en quelt hem nacht en dag / in den Oorloghe met de Vereenichde Nederlanden te continueren/ als wesende de beste middel ende ghelegghentheyt/ omme in deselve ghelooft ofte onderhouden te werden.

8 Haer van Religie, die hem t'eenmael heeft inghenomen ende beseten / als wesende een Jesuïtische Papist ofte Ante-Christische Dwinger/ ende dien volghens van soodanighe Nature / dat hy ghe-

dwonghen / ende op de verbeurte van sijn Croon en Leven verobli-
geert is / de Ware Christelijcke Gereformeerde Religie / Mitsga-
ders de trouwe voozstaenders van dien / met alle sijn macht en mid-
delen/sijn leven lanck te vervolgen/ende upt te roepen / in wat hoer-
ken / Winckels of plaetsen des Werelts deselve is te binden / daer-
omme moet hy oock die Nederlanden gestadich berijghen / ten aen-
sien dat de Ware Christelijcke Religie/daerinne openbaerlijck wozt
geleert ende gemainteneert / oock dat deselve vande voozstaenders
van dien oock selfs wozt bekend/beleden ende vooztgheplant.

9 Azie ofte Pretentie die hy hem inbeelt op deselve Nederlanden
te hebben/het welcke nochtans vals/ende onwarachtich is/ ghelyck
hy oock selfs wel weet/ Maer tis hem genoeg dat hy sijn vuyl daer
mede bedeckt/ofte sijn ongoddelijcke Oozloghe daer op sonderen/en-
de de gantsche Christenheyt daer mede abuseren ofte in slaep houden
mach.

10 Vreesse, welcke is vierderley/namentlijck : ten eersten/upt vrees-
se dat sy andersints / namentlijck de voozsz. Nederlanden / andere
Coningen / Republiken / Princen of Potentaten daer mede hy in
Oozloghe meent te treden/ofte alreede ghetreden is/met hare macht
teghens hem sullen assisteren/mainteneren ende sijn vooznemen ver-
hinderen / ten tweeden upt vreesse dat de Nederlanden anders te
machtich sullen werden/ende met der tijdt sijne West-Indische Lan-
den hem ontnemen ofte ontwelvigen/ ten derden upt vreesse soo verre
hy sulcx na liet/dat andere Landen/Provintien/ Volckeren ofte ste-
den noch onder sijn ghehoorzsaemheyt sittende / haer exempel sullen
willen nabloegen/om mede vande Spaense Regeringe ontslaghen te
zijn/ ten vierden upt vreesse dat de voozsz. Nederlanden wesende van-
de vreesse der Oozloghe of van hem ontslaghen / een Generael Hoofd
ofte Souberaen sullen verkiezen / ende met der tijt door Houtwelij-
ken/Afstervinghen/of andersints onder Vrankrijk/ of Enghelant
ofte het Duytsche Keyserrijk gheraken / ende hem alsoo meerder
zwaricheyt aenbrengen.

De Raetslieden sijn Vier, namentlijck :

1 Den Duyvel vander Helle, wesende een gheswozen en Dootlijcken
Opant vande voozsz. Nederlanden int Generael / doch van haere
voozstaenders ende vooznaemste Inwoonders int besonder / ende
dat/om dat inde voozsz. Landen door haerlieden het licht des Euan-
geliums ofte de openbare Predicatie der Ware Christelijcke Gere-
formeerde Religie is opgherecht/ende dien volghens het Rijke des
Satans

Satans booz soo veel vernielt/de eere Godes vergroot / ende de zalicheyt der Menschen bebozdert/ deselve dan des Conincx haert t'eenemael besittende/raet en stoort hem op / omme de boorz. Provincien te becrighen/ eens deels op dat booz den Oorloge (ghelijck gemeenelijck geschiet) veel dupsent Menschen omgebracht/boozts ontaffliche Moorderijen/ Bloet-schanden/ Overspeelen / Hoererijen/ Dieverijen/ Overlasten/en andere schelmstukken of doot zonden begaen / ende dien volghens de verdoemenisse van veel dupsent zielen bebozdert moghen werden / anderdeels op dat inde boorz. Landen het boorzende licht des Euangeliums wederom uptgeblust/ de boorzstaenders van dien daer upt verbannen/ofste aen Galgen en Staken gheset/ende de dwalinghe of de Leere des Ante-Christ daerinne alomme weder opghericht mach werden.

2 De Ante-Christ ofte de Paus van Romē weseñde sijn Geestelijckē Vader ende getrouwen Raets-Heer/ boozts geen minder vrant van de boorz. Nederlanden en hare boorzstaenders/ als den Dypvel/ ende dat / om dat booz haerlieden sijn Afgoderij en dwalinghe upt de Kercken der selver Landen is ghelweert / als mede sijn auctoriteyt/ Jurisdiccie en Inkomsten/booz soo veel/gantschelijck hem benomen ende ontrocken/ Deselve dan raet hem in den aenghevangen Oorloghe met de boorz. Landen te continueren/ende niet af te laten tot dat hy die gantschelijck ofte t'eenemael heeft overwonnen of bedwonghen/ Belovende hem namentlijck den Coningh van Spaengien/ Mitsgaders alle personen die haer inden Oorloge laten ghebruycken/veel groote en treffelijcke beneficien / soo Geestelijcke als Wereltlijcke in recompense van dien / waer mede hy den Coningh soo betovert en verblind/ dat deselve niet can sien ofte mercken / dat den Paus van Romē niet anders daer mede en soeckt / dan dat sijn verballen auctoriteyt/digniteyt / verlozen Jurisdiccie ende Inkomsten in de boorz. Nederlanden wederom opgerecht wert / Ende dat Spaengien die hy anders niet veel goets toe vertrouut/dooz die Oorloghe/alle sijn middelen en tijt in Neerland consumerende / hem met Wrede in Italia soude laten sitten / ende hem t'een ofte tander daer niet ontweldigen/ofste andersints hem niet te veel Meesters in Italia maecten.

3 De Iesuyten zijnde sijn alderghetrouste Vrienden/Raets-Heeren/ Propheten en assistenten die hy in dese Werelt heeft / op de welcke hy hem booznamentlijck verlaet en vertrouut/ Deselve (zijnde Dootlijcke ghezwozen Vanden van de Geunierde Provincien ende de trouwe boorzstaenders van dien / ende dat overmits deselve boorzstaen ende maintaineren teghens haerlieden / de Ware Christelijcke Gerefomezde Religie) raden den Coningh in gheenderhande ma-

nieren van die Heylighe Oorloghe (soo sy die noemen) te desisteren/ ende op dat hy daerinne niet en soude despereren ofte de moet verloren gheben/soo propheteren sy hem boo? waerheyt dat hy de boo?sz. Landen sal overwinnen ofte bedwingen/ ende daer naer tot de Monarchie der gantscher Christenheyt gheraken / jae doen hem veel en groote assistentien/soo met verradern te stichten / secrete Intelligentie te houden/oneenicheydt te voeden / de personen van staet te corrumperen of te infecteren/de secrete bande Landen te vernemen/de Gemeente te discourageren/ende andere dierghelijcke schelmstukken in die Landen aen te rechten/ Doch dit doen dese Heylighe Vaders niet soo seer upt liefde om haer geloof boo? te planten/ als wel dat sy verhoppen ende in recompensie van haren goeden raet/ende getrouwen dienst genoegsaem van den Coningh van Spaengien versekert zijn/dat sylieden niet alleenelyck den meestendeel der Beestelijcke geconfisqueerde goederen/ Maer oock een groote schat of portie upt de conquesten der boo?sz. Landen sullen ghenieten.

4 De Spaensche Raets-Heeren zijnde beseten pder int besonder ten minste met thien Bierighe/ Plompe/ Hobaerdighe/ Opgheblaesen/ laerdunckende/ wreede en bloet-dorstighe Pupvels / ende dien volghens niet een han? beter als de andere drie boo?sz. Raetslieden/ Dese dan/meede volgende de voetstappen bande anderen / raden haren Coningh inden aenghevanghen Oorloghe met de Nederlanden te continueren/niet so seer om doo? dat middel die Landen wederom tot sijn gehoo?saemheyt te brengen/als wel om daer onder haer Particuliere affecten te versadighen / ende onder anderen hare onversadelijcke giericheyt te blussen of te contenteren/ soo met den Coningh selfs sijne middelen te ontsieelen/als andersints haer psoffijt te doen met sijne Officiere van Oorloghe.

De middelen zijn voornamentlijk drierley, te weten:

- 1 De Incomsten bande Verheerde Nederlanden noch onder sijn gehoo?saemheyt staende / als namentlijk van Brabant, Lutzenborgh, Limborgh, Vlaenderen, Artoys, Henegou, Namen, Mechelen, Antwarpen, dewelcke des jaers bedraghen een groote somma ghelts.
- 2 De West-Indische Incomsten , als namentlijk van de twee groote ende seer Silber-Rijcke Coninkrijcken van Peru, ende Nova Espania, Mitsgaders van Brasilien ende andere Landen in West-Indien gheleghen hy hem beseten / upt de welcke den Coningh van Spaengien des jaers treckt ten minsten vijftien ofte sesten Millioenen/ofte een hondert en vijftich of tsestich Tonnen gouds Molants/ ende dat in constant ghelt.

3 De Spaensche en Poortegielche Licenten staende op de uitgaende als Incomende Coopmanschappen aldaer / bedraghende des jaers een extraordinaire groote somma ghelts / gelyck als men t'selve daer upt wel can afnemen / dat hy neemt van alle Coopmanschappen / die in syn voorsz. Landen comen omme daer upt wederom versonden te werden / ontrent dattich ten hondert / Item van alle waren ober de twintich ten hondert die van buyten comen / omme in sijne voorsz. Landen geconsumeert te werden.

Alle welcke Inkomsten bedraghende te samen ober de twee hondert tonnen Gouds des jaers / hy genoegsaem oberich ofte tot maintainement van sijne Croonen ende Landen / niet van noode heeft / mits daer toe ghenoechsaem andere Inkomsten hebbende / Deselve dan weet hy niet beter te besteden als daer mede na de Generale Monarchie te stecken / syn passien te contenteren / syn vrienden ende Raetslieden hier vooren ghenoecht te behaghen / syn grootheit ende Mogentheit te betoonen / ende dien volghens de meermale ghenoechte Verconichde Nederlanden te becrighen.

De Occasien die hy heeft ende meent te hebben sijn tvvintich, *Namcutlijck*:

1 Het groot Credit dat hy heeft by die van Genua ende andere / de welcke hem groote en treffelijke partijen gelts verschieten ofte fournieren in synen Root / wanneer ende daer hy deselve van doen heeft / Het welcke een saeck is van seer groote consideratie en accomodatie in saecken van Oorloghe.

2 Sijn groote en Rijke Burgerij ofte Gemeente / die hy can upt Conincklijke Authoriteyt des noodich zijnde seer schatten en scheeren / ofte met sodanighe Inpositien of Hoofschattinghen bezwaren / daer upt hy veel ghelts by den anderen can versamelen / om daer mede syn Oorloghen te onderhouden.

3 Sijn menichvuldige of groot ghetal brave Officieren of Krijgsverstandighe Mannen van verscheide Naticn.

4 Dat hy soo grooten toeloop van Volck heeft / dat hy den meestendeel sijn voet-volck met een stuck droogh Wroots / ofte slimme betalinghe in dienst can houden / ende ghebruycken.

5 Dat hy een groot ghedeelte sijn Leghers des Winters ofte buytens tijt can inkwartieren ofte Logeren in Neutrale Landen / als namentlijck in de Hartoch-donunen van Cleve, Gulich en Bergh, ende inde Graefschappen Marck en Ravens-bergh, wesende van seer groote consideratie.

6 Dat hy Meester int Veldt is / dooz de menichthe van syn Ruyterij/daerinne hy de Vereenichde Nederlanden barde te boben gaet.

7 Dat hy met wepnich onkosten te doen / ofte een kleyn ghetal Oorlogh-schepen tot Duytmercken en Oostende te onderhouden/ de Vereenichde Nederlanden op onkosten jaecht / van wel dartich ofte veertich ja meer Oorlogh-schepen daer tegens te houden/ tot bebyddinge van haer Custen ende Zeevaert.

8 Dat hy de Vereenichde Nederlanden afgesneden heeft / van veel treffelijke vrienden in Duytflant haere Vont-genoten.

9 Dat hy niet alleenlijck den Keyser van Duytflant op syn hant heeft ende tot sijnder debotie/ Maer oock dat hy met der tijt deselve met het gantsche Duytsche Rijck tegens haer meent op te hitsen.

10 Dat hy wel de helst of meer der selver Partie/namentlijc der sebhenthien Nederlanden tot sijnder assistentie heeft.

11 Dat hy aen/hy/ende ontrent de Geunierde Nederlanden ghelegghen leyt / dewelcke hy dien volghens bequamelijck met syn Teghers can aentasten ende besprynghen.

12 Dat hy veel dupsent persoonen van sijnder Religie ende Factie ofte hem gantsch toeghedaden in deselve Landen heeft / neffens een groot ghetal Spions / upt de welcke hy alles verneemt wat daerinne ommeagaet / waer mede hy dan syn proffijt weet te doen.

13 Dat dooz het af-sterben des Voorluchtighen Princen van Bragnien zaligher wel eenighe merckelijke veranderinghe (soo hy meent) sal voorvallen / grootelijc tot syn voordeel.

14 Dat de Vereenichde Nederlanden veel van haer Incomsten moeten spenderen aen Fortificatien ende andere diffensive onkosten.

15 Dat deselve oock veel plaetsen hebbende te besetten / niet heel starck int Veldt connen comen/ om hem te resisteren / ofte de belegerde Steden te ontfetten.

16 Dat sy oock hare Soldaten / Mitsgaders alle andere Rijcksonkosten die sy doen promptelijck met ghelt moeten betalen.

17 Dat de voorz. Landen niet machrich zijnde de lasten der Oorloghe alleene te draghen/ ten laetsten daer onder versmachten sullen/ ofte ghebwoonghen werden/met hem te accorderen.

18 Dat deselve niet en vermoghen offensieve Oorloge te voeren ten zy hy groot ongheluck / 'tzy dat syn Rijckhs-volck mutineert / ofte dat hy 'tselbe elders moet ghebruycken / Doch dat sulcx effen wel niet lange can duren/ ende verhalben hem wepnich schade can doen/ ofte dat hy dien volgens voor de voorz. Nederlanden wepnich heeft te breefen,

19 Dat de Inwoonders bande Vereenichde Nederlanden verdeelt zijn in veelverley Secten of Religien / waer uyt te verhoopen staet/dat d'een of d'ander tijdt Inlantsche questie/beroerte of groote oneenicheyt sal ontstaen / waer mede hy syn pzoofft sal doen / ofte openbare Inlantsche Oorloghe/die hem den wech sal banen/ om deselve Landen bequamelijck te Incorporeren.

20 Dat hy met assistentie bande Jesupten door syn Erraturen ende Pensionarisen dewelcke hy in de voorsz. Provintien heeft/metter tijdt soo diep in alle Collegien van dien meent te cruppen / datter in deselve Landen questie sal ontstaen/ 'tzy over de forme van haer Regeringhe/of haer Privilegien/of over de maniere van Oorloghe / of hare consenten/ofte de Onie tusschen malsanderen opgherecht / ofte hare Religie of yet wat anders / ende dat hy deselve Nederlanden alsdan/een merckelijck afbreuck sal doen/of op d'een of d'ander oort van dien inbreken/ende haer voozts dwinghen met hem te accorderen nae syn belieben.

Dit zijn dan de Occasien die hy heeft / ende wijders meent te hebben/die hem raden en dwinghen de ghenoomde Landen te becrjigen/ vastelijck hopende dat hy / ist niet in vijftich/ten minsten in hondert jaren die door deselve sal overwinnen/of alsoo benautwen/dat sy hem gaerne tot haer hooft wederom sullen aennemen.

Allen den ghenen die oock ten huydighen daghe neerstelijck acht slaen op de Proceduren die den Coningh van Spaengien gebuyct/ zijnde met d'een of d'ander Coningh/Prins/Volck of Natie in Oorloghe/sullen met mijn moeten bekennen dat deselve meerendeels dese zijn.

De openbare Proceduren zijn thien, *Namentlijck* :

1 Hy comt te Velt met gheen extraoꝝdinaire groote/ Maer ter contrarie met een tamelijck Velt Legher.

2 Zijn Legher is ghesformeert niet alleenelijck van verscheyde Natien/ Maer oock het meestendeel van dien / van oude Regimenten die hy langhe in dienst heeft gehad/ bestaende in oude ende welgheoeffende Soldaten.

3 Hy versozght syn Legher van alle nootdrusticheyt/als namentlijck van bequame Hoofden/Officieren/Raden/ Ingenieurs/ Commissarisen etc. Mitsgaders van behoorlijck Canon/Wapenen/Ammonitie/Wijzes/Wagens/Paerden/Krijchs-instrumenten etc. Item

- van ghelt ende Bieiven van Credit / soo veel hem moghelijck zy.
- 4 Hy hout goede ordze ende dissipline onder sijn Konijck-volck.
- 5 Hy wil met sijnen Vpant niet vechten / ten zy dat hy daer toe groote abantagie siet.
- 6 Hy soeckt sijnen Vpant te debiliteren/ofte dooz langheyt van tijt met eenen langhdurighe Oorloghe te overwinnen / ende niet in het eerste of tweede jaer / het welcke hem dunckt de sekerste wech daer toe te zijn/ten aensien dat sijnen Vpant de middelen niet en heeft veel jaren langh inden Oorloghe te continueren.
- 7 Hy verskert hem van sijn conquesten met eenighe plaetsen daerinne te fortficeren / ende deselve met starcke Guarnisoenen te besetten.
- 8 Hy heeft seer goede Intelligentie ofte kantschap van alles wat by sijnen Vpant passeert/hoe starck die is/wat die bedrijft/ wat preparatien die maect/waer heenen die sijn Hoofst hanght/ofte wat deselve can ofte wil attenteren/ etc. spenderende tot dien eynde groot ghelt.
- 9 Sijn Resolutien hout hy seer secreet / ende executeert deselve met groote veersticheyt.
- 10 De plaetsen by hem belegert/tast hy met groote vehementie aen/ soo verre daer geen groot Guarnisoen binnen is/ ofte dat hy die niet rontomme can beslijten/sparende om die te becomen noch gelt noch Volck.

De heymelijcke Procedures zijn oock thien.

- 1 Hy soude geerne de Gouverneurs bande princepaelste plaetsen sijn Vpants/met groot gelt en andere benefitien corromperen ende tot sijn debotie trecken / ofte dooz andere practijcken van verraderij hem Meester maecten van haere Steden ofte forten.
- 2 Hy tracht eenige Creaturen van Credit en aensien ontrent den persoon van sijn vpant te hebben/ook in sijn secreten Raedt / onne dooz deselve alle goede aenflaghen en propositien te beletten/ te contramineren/ofte soo sulcx onmogelijck zy/deselve hem te openbaren.
- 3 Hy sal sijnen vpant soo hy proffijt daer by siet naet leuen staen/ ende doen ombrenghen soo hy can.
- 4 Hy sal in sijn Vpants Landen en Steden / twist ende tweedracht sien aen te rechten/ofte groote oneenicheyt te maken.
- 5 Hy past noch op Eeden ofte Beloften soo hy maer proffijt daer by siet/verskert zynde dat den Paus van Romm booz wreken deselver hem daer van sal en moet absolveren.

6 Soo hy dan dooꝛ alle de ghendeemde middelen synen Wyant niet can overwinnen/ ende dat hy siet dat deselve over al gheswapent ofte op syn hoede is/ oock den begonnen Oorloghe met hem can continueren/ soo gheeft hy dooꝛ hy wil accorderen/ ende deselve byleggen/ ofte hy doet sulcx dooꝛ anderen heymelijck besteken en versoecken/ so aen deen als d'andere partije/begeerende ofte consenterende dat tot dien eynde van wederzijden eenighe personen moghen gecommitteert werden. Doch sulcx alles is hem maer te doen omme met die handelinge tijt te winnen/syn Wyant te abuseren/ ofte te bedrieghen/ Item om upt de Gecommitteerde van dien syn secreten te verstaen/ Mitsgaders syn ghevoelen en Resolutie te hoozen/ Item omme deselve personen ist moghelijck te corrumperen/ In den Oorloghe te discourageren/ ofte tot syn devotie te brengen/ ende alsoo dooꝛ deselve/by synen Wyant te effectueren/dat hy met ghelwel van Wapenen/ende andere summe practijcken niet heeft connen doen/ In welcken ghevalle hy dapper spendeert/ende extraordinaire groote neerschicheyt doet dooꝛ syn Gecommitteerden/ (dewelske ordonnaris van de cloeckste Mannen zijn die hy heeft ofte weet te vinden) omme die van synen Wyant wel te behaghen/te complaseren/te inducieren/ende tot syn meeninghe ofte devotie te krijghen/ etc. Tot welcken eynde hy oock ghemeenelijck in populaire plaetsen die by een comsten doet aenleggen/ ofte te weghe brengen soo hy can/ Mitsgaders veel tijt daer mede dooꝛbrenght.

7 Soo verre hy niet goets hy contract of accoozt can verrichten/ soo scheidt hy upt de handelinge noch met goede winst/ hebbende het een of tander daer mede/ van 'tgunt hier vozen is gheseght/ gheeffectueert.

8 Werden hem alle onderhandelinge tot Vrede van synen Wyant afgheslaghen/soo siet hy een Treves te weghe te brengen/ dooꝛ de Naburighe Coningen en Potentaten/ omme daer mede oock ghedurende deselve/ synen Wyant heymelijck ofte onder pretext van Vrede ofte vrientschap/ soo heftich te becrijghen of soo groote schade aen te doen/dat hy deselve na d'experatie van dien met cleyn moeyte en kosten/oock in cozten tijdt meent te vermeersteren.

9 Hy divulgheert staende in openbare Oorloge met yemant/ veel loghenachtighe ofte onwaerachtighe dinghen/ omme synen Wyant ofte de Onderdanen van dien daer mede te abuseren ende te discourageren.

10 Hy dicht van synen Wyant by alle Naburige Coningen/Princen en Potentaten veel en groote loghenen/ om deselve daer hatich te maecten/ ofte die Potentaten oock teghens hem op te hitten/ ten minsten omme syn onrecht-beerdighe querelle ende on-Goddelijcke

Proceduren te Justificeren/ Tot welken eynde hy met groot gelt/ of andere gheschencken / ofte door hulpe vande Jesuyten / eenighe Notable personen van Credit en aensien by de gheseyde Coningen ende Princen/aen de hant soeckt te crighen / ende tot syn Pensionarisen of Creaturen te maecken / door dewelcke hy sulcx weet te verichten/als mede van tijdt tot tijdt syns Wyants Negotiatie/ by deselve Coningen en Potentaten te Contramineren.

Wt alle 'tgunt voorschreven , hebben dan de Vereenichde Nederlanden claerlijck af te nemen, seeckerlijck te besluyten ende tot haerder waerschouwinge te leeren, 'tghene hier naer volght , *Namentlijck* :

Ten eersten/ Dat alle Propositionen/ Presentationen/ Remonstrantien ende beloften / die den Coninck van Spaengien aen de voorsz. Nederlanden soude moghen doen/streckende om met hem in communicatie of handelinghe van Vrede ofte Treves te treden / 'teenemael ghefondeert zijn op Bedroch/ Dalscheyt/ Ontrou / Archlisticheydt/ Dobbelheyt/ Loghens ende dierghelijcke vileyne fondamenten.

Ten tweeden/ Dat alle Onderhandelighen/ Contractatien/ ende Communicationen met den Coning van Spaengien/voorz de voorsz. Nederlanden/ofte haren Staet/ gantsch schadelijck ende pericleus zijn/onder hoe schoonen schijn of deck-mantel dat deselve oock worden aengelept/ voornamentlijck soo verre die op Vrede ofte Stil-stant zijn ghefondeert/of dat deselve langen tijdt dueren/ ende in populare plaetsen worden verozdonneert te houden.

Ten darden/ Dat de voorsz. Nederlanden alle soodanighe Propositionen/ Presentationen/ Remonstrantien ende Beloften des Coninck van Spaengien int alderminste gheen gheloof moeten gheben / soo verre sy haer Welbaert beminnen / Maer deselve niet achten/ ende inden twint slaen/ ende alsulcke Onderhandelighen/ Contractatien en Communicationen als een Pest blieden / afflaen/ofte int alderminsten daer naer niet lusteren/ jae selfs niet wanneer sulcx van haere Vrienden ende Vont-ghenooten / ofte van groote Potentaten in vrientschap met haer staende/haer te vooren comt/ ofte geproponeert wert.

Ten vierden / Dat den Coningh van Spaengien siende ofte wetende / nae alle Menschelijcke apparentie / dat hy de gheseyde Nederlanden niet openbare ghewelt van Wapenen niet can noch sal overwin-

overtwinnen / met deselve wederom in communicatie ofte onderhandelinghe van Vrede ofte Treves sal soecken te treden / omme daer mede / 'tzy datter yet ghesloten wort ofte niet / syn proffijt te doen / tot haerder groote schade.

Ten vijfden, Dat hy de selve onderhandelinghe ofte communicatie sal soecken te bebozderen / ofte te weghe te brengen / dooz soodanighe Potentaten / ofte particuliere personen die in credit en aensien staen by de voozsz. Nederlanden / sonder dat het eenichsints sal blijken / dat sulcx by hem ghepractiseert / besloten / ende dooz syn Creaturen dooz de hant listelijck is besteken / ja alsoo / dat oock de voozsepde Potentaten ende particuliere personen selfs / daer af gantsch geen wetschap hebben / en effen wel vastelijck van opinien sullen zijn / dat de voozsz. Nederlanden op hooghste den Vrede of een Treves noodich zy / ofte om veel redenen (die sy oock sullen weten te allegeren) gantsch nootsacckelijck.

Ten sesten, Dat den Coningh van Spaengien met alsulcke onderhandelinghe ofte communicatie met de voozsz. Vereenichde Nederlanden specialijck sal soecken.

Ten eersten / Goede ofte groote resolution om te stoten ofte te verhinderen / die hy verstaet ghenomen ofte geconcluideert te zijn by deselve Nederlanden / ofte apparentlijck genomen ofte geconcluideert te sullen werden tot synen nadeel.

Ten tweden / De starckten en ghelegghentheden der selver Landen / de secreten van dien / de personen vande Raeden / ende de ghesintheneden vande Ghemeente te leeren / te kennen / ofte te ondersoecken.

Ten derden / Omme in de vooznaemste Collegien van dien ist doenelijck eenighe personen te corromperen / ofte tot syn devotie te crighen / om dooz deselve / daer naer van tijt tot tijt te weten watter omme gaet.

Ten vierde / De princepaelste voozstaenders van dien / in den Oorloghe te discourageren / ende deselve te perswaderen eenich goet ghevoelen van hem te hebben.

Ten vyfde / Onder de Provintien twist en tweedzacht aen te rechten / ende hare opgherechte Onie te verbzeken / soo met eenighe van dien weeck te maken / met dreyghementen / beloften / ooghschijnelijcke redenen / gheschencken / etc. Ende tot den Vrede ofte Treves gantsch gheneygh / als andere voozt hooft te stoten of qualick te bejeghenen / ofte met andere practijcken by hem best bekend / ende meermalen ghebruyckt.

Ten seste / Om ghedurende deselve handelinghe synen staet te verzoetteren / hem van den Oorloghe wat te refrescheren / Mitsgaders eenighe

eenighe plaetsen te Fortificeren ende met Krijghs-bolck te besetten.
Ten leventen, Dat den Coningh van Spaengien nimmermeer
ofte in eendicheyt mer deselve Nederlanden gheen bestandighe Vre-
de sal maken/ ofte ingaen/ ten zy dat deselve Nederlanden soo mach-
tich werden / dat hy hem booz deselve heeft te vreesen/en dat ten aen-
sien van verscheyde oorzaken of redenen hier boozen ghestelt/ dat het
derhalven booz haer te vergtefs is / met hem in communicatie daer
over te treden/of yemant dies aengaende gheloof te geven / nament-
lijk soo langhe sy de Souverainiteyt derselver Landen met alle de
dependenten van dien aen haer willen behouden / ende datse de Pa-
pisten booz hare Landen gheen vyde openbare exercitie haerder Re-
ligie willen toelaten.

Ten achtsten, Dat soo verre den Coninck van Spaengien met
de boorz. Nederlanden eenen nieuwen Treves can ingaen ofte ma-
ken/ Hy eygentlyck sulcx sal doen om dese volghende oorzaken.

Ten eersten/ Om Interim synen Staet die hier ofte daer inbalt
ofte schade lijdt/te redresseren/ofte te reformeren.

Ten tweeden/ Om syne West-Indische Landen int Particulier
te preferberen ofte volcomentlyk te assisteren teghens de West-
Indische Compagnie.

Ten derden/ Op hoope dat gheduerende deselve/de alderbeste
Mannen of Officieren van Oorloge/ ende de boornaemste Patriot-
ten van de boorz. Nederlanden sullen sterben.

Ten vierden/ Op hoope dat Interim de goede en treffelijke
Krijghs-ordere ende discipline der selver Landen/ Mitsgaders haere
Fortificatien en beste practijcke haerder diffensive Oorloghe teene-
mael sal vervallen.

Ten vyfden/ Op hoope dat deselve Nederlanden alsdan haer
sullen ontlasten vant beste deel haerder Soldaten / die zy sullen af-
dancken/ende dat de reste die sy sullen behouden/eens deels verlopen
sal/om haer avontuer elders te gaen soecken/anderdeels haer Man-
hasticheyt en dapperheyt sal verliezen dooz de ghemackelicheydt
vanden Vrede.

Ten sesten/ Op hope dat hy in deselve/ dooz syn Creaturen ende
Instrumenten / de boorz. Nederlanden in onderlinghe questie sal
ontsteken/ t'sp over de Forme van haer Regeringhe / ofte over haer
Privilegien/ ofte int stuck van haer Religie/ofte opgherechte Wnie/
of eenich ander point/ ende dien volghens mactanderen doen consu-
meren/ ofte hare alghemeene sterckte verzwachen/ waer toe hy dooz
syn Jesupten en andere Creaturen alle koste en arbeyt sal aenwen-
den.

Ten seivensten/ Omme de princepale boorzstaenders derselver/
ghe-

gedurende de ghemaecte Treves (dooz sijne Creaturen/die alsdan openlijck ende bijn upt ende in het Landt sullen mogen reysen/ ende daerinne jae selfs int Hoff na haer believen verkeerren) soo te Indueren ende te disponeren/ dat na de experatie van dien de Nederlanden ofte eenighe derselver niet sullen connen noch willen resolveren/ met hem wederom in Oorloghe te treden/ Maer veel liever met hem te accorderen.

Ten achtsten/ Omme dooz den lieflijcken smaect der Vrede/ de ghemeente der voorsz. Nederlanden/ ghedurende den tijdt van dien/soo te verlecteren/dat die daer naer niet sal willen verstaen pet te gheben ofte te contribueren/ om wederom in Oorloghe met hem te treden.

Ten negensten/ Omme sijne princepale Macht soo van volck als ghelt die hy anders teghens de Nederlanden moet ghebuycken op andere plaetsen te employeren/ ende daer mede hare Vrienden en Vont-ghenoten te becrighen/ ofte haer van deselve af te snijden.

Ten thienenden/ Omme te beter de secreten bande voorsz. Landen/ de ghesintheden bande Raden/ ende de Nature bande Gemeente te leeren/ende te ondersoeken/ Mitsgaders ist moghelijk inde beste Collegien/inde voornaemste Steden/ende onder de Gemeente te bequamer sijn Creaturen te becomen.

In somma hy sal daer mede niet anders vozen hebben/als de fondamenten te legghen/ of den wech te prepareren omme deselve Nederlanden na de experatie van dien/met clepne kosten/ende in corten tijdt te overwinnen/ ofte andersints tot zyn debotie ende onder sijn ghehoorzaemheyt te brengen/wetende dat hem sulcx dooz den Oorloghe onmoghelijk is te doen.

Ten neghenden, Dat den Oorloghe is de eenighe Medecijne vooz de voorsz. Nederlanden/ in dewelcke de volcomen verskeringe der selver staet bestaet/ ofte hare eeuwighelike Welbaert in ghesocht moet werden/ ende dien volghens dat deselve Landen om ses zwaricheden vozen te comen/met den Coningh van Spaengien in geenderhande onderhandelinghe of communicatie moeten treden als hier vozen is aenghelwesen/Item dat deselve Provintien om thien dierghelijcke of meerder zwaricheden te verhoeden/ gheen Treves met hem moeten maken ghelijck oock is vertoont/ Item dat sy nootfelijck inden Oorloghe met hem moeten ofte dienen te continueren/ ende dat ten desen aensien/ ofte om dese redemen.

Ten eersten/ Dat deselve Nederlanden met een dootlijcke ghezwozen/erf Wyant te doen hebben/ met den welcke het beter is in openbare Oorloge te leven/als in Vrede/ ten aensien dat deselve niet af en sal laten/haren staet te contramineren/en na de Souverainiteyt van dien te steken.

Ten tweede/ Om dat sy een besloten Land hebben of besitten/dat dooz de Wateren omcinghelt ende van Nature voorts soo starck is/ dat het vooz den Coningh van Spaengien (by maniere van spreken) onmoghelijk zy/daer in te comen ende 'tselve te winnen.

Ten derden/ Dat de voorsz. Nederlanden seer treffelijke incomsten hebben/ ja soo groot dat zy machtich zijn / veel dupsent Soldaten in dienst te houden/omme continuelyck een diffensive Oorloghe teghens den Coningh van Spaengien te voeren.

Ten vierde/ Dat deselve Landen niet alleen van een machtighe of rijke Burgerij sijn beseten of bewoont / Maer oock die ghesint is/ alles by den Oorloghe liever op te setten/ dan onder het jock van Spaengien wederom te verballen.

Ten vyfde/ Dat sy dicht byten haer Frontieren op haers Wyants Bodem en Naburen gront / teghenwoozdich hebben veel treffelijke ghesoztificeerde plaetsen / ende noch meer connen maken soo zy willen/meest alle te samen van soodaenighe Nature dat den Coningh van Spaengien deselve rontomme niet en can belegheren/ ofte in dewelcke zy van tijt tot tijdt selfs belegert zijnde/varsch volcnitsgaeders ghenoechsame Provizie en Ammonitie connen inbrengen/ende veel jaren lanck die defenderen/niet tegenstaende wat gewelt dat den Coningh van Spaengien daer op doet / om deselve te winnen/jae alsmen die na de Calculatie van Costende soude reekener /soo soude den Coningh van Spaengien in hondert jaren de ghesepde ghesoztificeerde plaetsen byten haer Provintien ligghende/ haer niet connen afnemen/alwaert schoon dat de ghenoomde Nederlanden in al dien tijdt/of interim met haer Legher niet te Veldt quamen / omme deselve te ontfetten / ofte haer gheluck op een ander te versoeken / Het welcke vooz haer nochtans seer wel doenelyck zy.

Ende staet hier noch te considereren / dat soo wanneer den Coninck van Spaengien de voorszreven Landen / haere ghedachte ghesoztificeerde plaetsen / byten haere Provintien legghende/ sal hebben ghewonnen / dat hy als dan het werck noch maer sal hebben begonnen/ja dat nae alle apparentie / hem als dan onmoghelijk sal zyn wyders te gaen / ofte de voorszreven Landen selfs aen te tasten/ick laete staen die teenemael te overwinnen / ghelyck als mē 'tselve met veel goede en suffisante redenē soude bewyssen connen.

Ten sesste/ Dat zy soo machtich zijn / datse hare Frontieren met suffisante Garnisoenen/ ende behoozlijke Provizie connen besetten/ ende effen wel/met een tamelyck groot / en wel ghesozmeert Legher te Velde comen / tot bescherminghe van hare ghesoztificeerde plaetsen/byten hare Frontieren ligghende.

Ten sevenste/ Dat den Coningh van Spaengien haer boven de

drie ofte vier Maenden int jaer niet en ran becrighen/ dooz de lange Winters/ hooghe Wateren/ende reghenachtighe daghen die deselve Landen onderwozpen zijn/ in den welcken booz den Wyant niets is upt te rechten.

Ten achtste/ Dat sy op 't stuck vanden Oorloghe om haer te defenderen seer goede orde op alles hebben gestelt/ ende assucke Provysie in booz-raet hebben / datment qualick soude willen ghelooven.

Ten neghenste/ Dat sy hare Leghers / sonder daer mede dooz haer Landen te trecken ofte deselve te beschadighen / in cozten tijdt int Velt connen brenghen / ende van d'een plaets tot d'andere transporteren ofte verleggen/ namentlijck te Water met Schepen / die in groote menichte inde gheseyde Nederlanden zijn te vinden.

Ten thiende/ Dat sy hare Leghers van alle noodt-drufticheydt met clepne costen ghestadich connen versozghen/soo dat alles daerinne goeden coop/ende in aboundantie te vinden is/namentlijck te Water langhs de Rieieren en andere Wateren met Schepen en Schuyten/waer van de onkosten seer cleyn zijn.

Ten elf de/ Dat alle de booznaemste onkosten die deselve Landen in den Oorloge doen/ ofte de meeste Penningen die sy daerinne consumeren/ in hare Provincien blijve/so dat deselve daer by niet verarmen.

Ten twaelf de/ Dat deselve Landen dooz den Oorloge in haer Regotie/ Zeevaert/ Handelinghe en Trafijcke seer weynich / jae als niet werden vercozt of verhindert.

Ten derthiende / Dat sy haer gheaffieert hebben met de booznaemste Coninghen en Vorsten van Europa / namentlijck de Coninghen van Franckrijck/ Enghelant / Denemarcken en Zweden/ Mitsgaders de Republique van Venetia en andere / dewelcke nimmermeer sullen ghedogen of toelaten dat den Coningh van Spaengien haer overwinne.

Ten veerthiende/ Dat sy in haren dienst hebben/seer vermaerde Namen van Oorloge/insonderheyt het Voorl: Hups van Nassau/ Mitsgaders orallijcke vrabe/ cloecke/ dappere en trouwwe Officieren ende Soldaten/dewelcke haer seven geresolveert zijn/tot haerder bescherminghe liberalijck op te setten ofte te waghen/dewelcke oock daer van ghenoechsame proeven hebben ghedaen.

Ten vyfthiende/ Dat deselve Landen mainteneren de openbare exercitie der Ware Gereformeerde Christelijcke Religie/ende boozts een pder Wysheyt van Conscientie toelaten.

Ten seshiende/ Dat sy een rechtvaerdighe querelle hebbe/dewelcke God Almachtich gemeenelijc met sijn Goddelijcke hulpe bystaet.

Ten 17. Dat de Coninghe van Franckrijck/Engelant/Denemarckē en Sweden/en andere Princen/Heeren en Republiken van Europa/

Daer door goede ende trefselijcke occasien moghen becomen / omme interim de algheemeene sake der gantscher Christenheyt / de restitutie vanden Psalts / de oude Duytsche Wyshheit ende satisfactie aen veel veronghelijckte Prinzen en Heeren in Duytslandt / teghens de practijcke en Proceduren vanden Keyser ende den Coningh van Spaengien / te bevorderen.

Ten achtthiende / Om dat de voorsz. Nederlanden haer op de Contracten / Beloften / Eeden / en verbintenisse van Spaengien gantschelijck niet moghen verlaten / ofte vertrouwen / ja dat den Coninck van Spaengien alle deselve sal breeken en violeren / soo haest hy goede occasie ende ghelegentheyt siet / om haer te vermeersteren / ende dat derhalven de voorsz. Landen haer door een Vrede of Treves niet sullen moghen ontlasten van haer Krijghs volck / noch haer Gemeente van de lasten der Oorloghe.

Ten negenthiende / Dat deselve namentlijck den Oorloghe de voorsz. Landen gantsch ppositelijck ende nootsaeckelijck zo / ghelijck als men 't selve niet veel redenen soude connen betwijfen.

Ten twintichste / Dat de voorsz. Vereenichde Nederlanden door den Oorloge (Menschelijck te spreken) haeren staet gantschelijck in roeten tijdt connen verseeckeren / ende in de Haven van behoudinghe brengen / Doch sulcx sonde moeten gheschieden op een besondere wijze / Waer van ick tot zijnder tijdt breeder sal discoueren.

Ten thienenden , Dat alle die gheene wel groffelijck dwaelen dewelcke voorsz. hebben / Dat het vooz de Nederlanden best waer dat sy met den Coningh van Spaengien accordeerden / ende hem ist niet int gheheel ten minsten ten deele wederom aennamen / mits blijvende by haer Privilegien / Wysheden / Gerechtigheden / Religie ende Regeeringhe / jae met versekeringhe / dat daer en boven den Coningh van Spaengien hier sal toelaten de byse Trasique op alle sijne Coninckrijcken en Landen in Oost ende West-Indien gelegen / Mitsgaders alle fabeur in sijn eyghen Landen van Spaengien / Item dat hy sijn Spaensche Natie daerinne niet en sal favorizeren / met hondert dierghelijcke beloften meer / want deselve en kennen den Spaengiaert niet recht / namentlijck dat die ordonnaerlijck veel schoone beloften / en presentatien doet / oock deselve int eerste tamelijck obserbeert of onderhout / Maer daer naer ofte met der tijdt alles vergeet / ghelijck of hy niets hadde beloofd ofte toegheseyt / Item dat alle die oock dwaelen die daer sustineren datmen met den Coning een upthoep make / en hem 't zo jaerlijcx ofte een sekere somma gelts eens upthreere / ofte die andere dierghelijcke ppositien doen / want die kennen Spaengien noch veel min / dewelcke nimmermeer op sodanige voet sal accorderen / Gelijck alle 't selve hier vooren claerlijc is vertoont.

Ondertusschen soo bekenne ick datmen schuldich is na den Vrede te trachten/deselve te coopen soot mogelijk zy / omme van de langhdurighe Oorloghe eenmael ontslaeghen te werden / Item dat den Oorloghe schadelijck/costelijck/ende de uptganghen periculeus ende onseker zijn/ Item dat deselve is een Schoole van Haet/ Pijt/ Toeren/Overspel/Hoereri/Dieberi/Moorderi/ende alle andere Dootlijcke zonden / Item dat deselve is een Pest/ Kancker/ Vloeck / en straffe Godes/ Item dat dooz deselve / Coninckrijcken / Landen/ Steden/Dorpen/Sloten/Kercken/en Hupsen worden uptgherooft/verwoest ende verbzant/ende de Gemeenten van dien geplaeckt/ verarmt / vermoozt en verjaecht / Item dat dooz deselve veel ontschuldich bloets wort vergoten en ghestort / oock veel Weduwen en Wessen ghemaeckt/ Item dat deselve voort aldergrouwlijckste Beest des Werelts is te houden / ende dien volghens booz de welke alle byzome Christenen een afgrijzen behooren te hebben/ etc. Maer daer en reghen sullen alle verstandighe met mijn oordeelen datmen van twee quaden alrijdt het minste sal kiesen/ ende dat de Nederlanden/ haere byz ghebochten Wyphedyt sullen behouden / blyvende in Oorloghe/ (welverstaende soo God Almachtich op deselve opt hooghste niet vertroozent is) ende datse deselve/entlijck sullen verliezen/maeckende Vrede of Treves met den Coninck van Spaengien / hoe nau ofte scharp datse oock toefien / booz het welke God Almachtich deselve Landen ghenadelijck wil bewaren/ A M E N.

F I N I S.

7 AP64

